

työpaja

5.

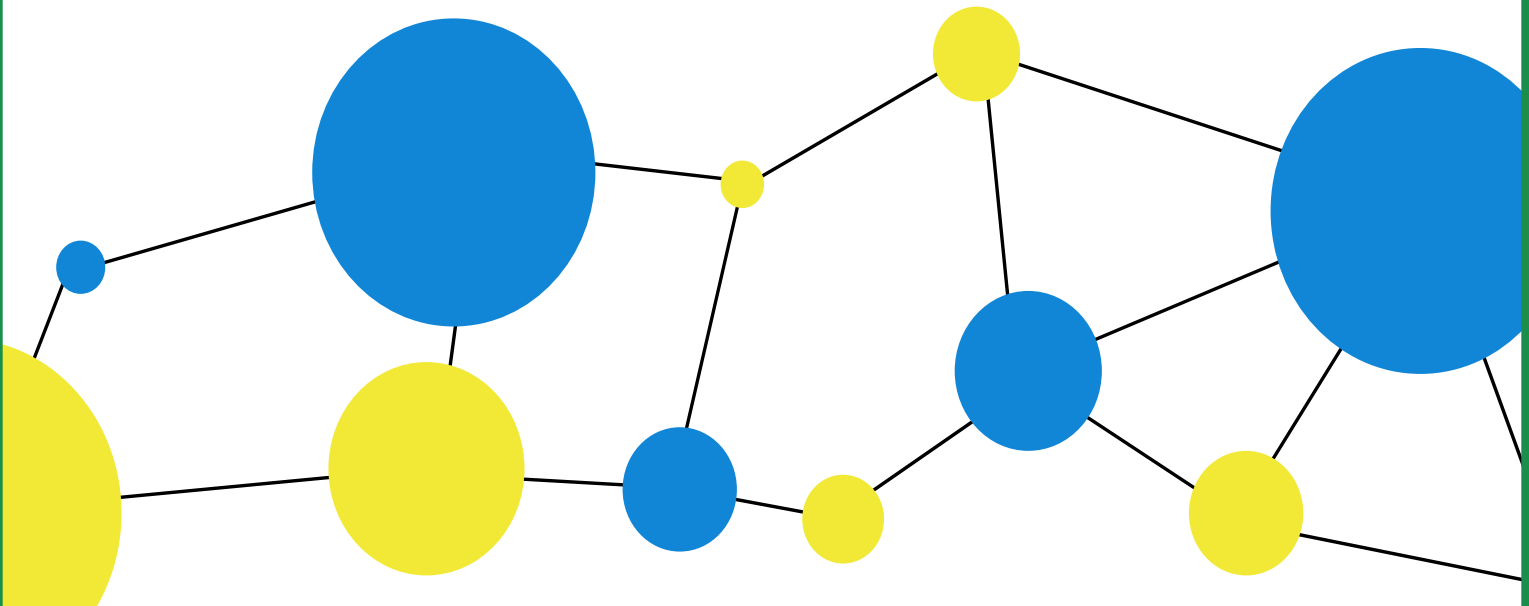

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Euroopan komission tuki tämän julkaisun tuottamiselle ei merkitse sen sisällön hyväksyntää, julkaisun sisältö heijastaa vain tekijöidensä näkemyksiä, eikä komissiota voida pitää vastuussa julkaisussa olevien tietojen mahdollisesta käytöstä.

muovi ja koulut

1 mitä haluamme saavuttaa tämän työpajan avulla?

Tämän työpajan avulla meidän on tarkoitus saada parempi käsitys maailmanlaajuisesta muoviongelma-
masta. Haluaisimme rohkaista lapsia, opettajia ja vanhempia vähentämään kotona ja koulussa käytettävän muovin määrää.

Haluaisimme aktivoitua tiedon jakamisessa ja toiminnan lisäämisessä muovijätteen vähentämiseksi kouluissa.

2 tavoitteet: suoritetuasi tämän osion, sinulla on seuraavat tiedot ja taidot:

1. Kiertotalous

- Perustietoa siitä, mitä kiertotalous tarkoittaa, ja miten oma toimintasi vaikuttaa siihen.
- Tietoa siitä, millaiset jokapäiväiset toimet koulussa tai henkilökohtaisesti vaikuttavat ympäristöön.
- Tunnistat esimerkkejä ja tilanteita, joissa sinä tai koulusi voitte välttää muovijätteen syntymistä, ja tuoda esiin positiivisia vaihtoehtoja ja toimia.
- Opit ja ymmärrät näihin aiheisiin liittyvän terminologian ja osaat selittää termejä (ottaen huomioon oppijan iän).
- Tiedät, kuinka etsiä lisätietoa internetistä.
- Tiedät, kuinka selität miksi on tärkeää ottaa huomioon kertakäyttömuovin määrä jätteenä, ja millainen vaikutus sillä on ympäristöön.
- Tunnistat esimerkkejä hyvistä käytännöistä

2. Negatiivinen skenaario

- Saat käsityksen siitä, paljonko muovia käytämme tällä hetkellä.
- Osaat analysoida, onko koulussasi turhaa kertakäyttömuovin käyttöä.
- Ymmärrät, mihin muovijäte päättyy, kun heitämme sen pois.
- Opit ja ymmärrät näihin aiheisiin liittyvän terminologian ja osaat selittää termejä (ottaen huomioon oppijan iän).
- Tiedät, kuinka etsiä lisätietoa internetistä.

3. Positiivinen skenaario

- Huomioit muutkin ratkaisut kuin kierrättämisen (vähentäminen, uudelleenkäyttö, uudelleentäyttö).
- Kuinka vähemmän ostaminen, käyttäminen ja poisheittäminen voi auttaa muilla elämän alueilla.
- Opit ja ymmärrät näihin aiheisiin liittyvän terminologian ja osaat selittää termejä (ottaen huomioon oppijan iän).
- Tiedät, kuinka etsiä lisätietoa internetistä.

3

teoreettinen taustatieto: mitä tarkoittaa kiertotalous? kuinka voimme tehdä kouluista kestävämpiä?

Lisätietolinkit:

- Merten muoviroska (WWF)
- Mikromuovit ympäristön saastuttajina
- Mitä on kiertotalous? (Ellen Macarthur Foundation / Luontoliitto)
- Minne muovijätteesi oikeasti menevät? (YLE)

LINEAARINEN TALOUS

KIERTOTALOUS

KIERRÄTYSTALOUS

Muovijätteet ja saasteet ovat kiinnittäneet suuren yleisön, hallitusten ja yritysten huomion ympäri maailmaa. Laajennettavissa olevien ratkaisujen etsinnän myötä tunnistetaan yhä selvemmin, että kriisin oireisiin vastaaminen satunnaisten siivousurakoiden avulla ei riitä. Meidän on siirryttävä pois nykyisestä lineaarisesta take-make-waste (ota-valmista-heitä pois) -mallista ja pohdittava perusteellisesti muovien suunnittelua, käyttöä ja uudelleenkäyttöä. Tarvitaan järjestelmällinen muutos perussyiden torjumiseksi: siirtyminen muovin kiertotalouteen, jossa siitä ei koskaan tule jätettä tai saastetta. (Ellen MacArthurin Foundation, New Plastic Economy).

On tärkeää, että maiden hallitukset ja yritykset siirtyvät nopeassa tahdissa kohti kiertotaloutta. Sen varmistamiseksi, että jäte

pysyy kiertävässä järjestelmässä, on tärkeää työskennellä seuraavien asioiden eteen:

- ♦ Lisätään tietoisuutta muovisaasteen vaikutuksista kulutustavarayritysten, vähittäiskauppiain, tuottajien ja valmistajien keskuudessa
- ♦ Kerrotaan kiertotalouden eduista, kuten ympäristön saastumisen vähenemisestä ja siitä, ettei tuotteita tarvitse heittää niin paljon pois
- ♦ Kannustetaan yrityksiä kehittämään innovaatioita ja kiertotalousaloitteita
- ♦ Innovoidaan tuotekehittelyssä, jotta varmistetaan, että tuote voidaan joko käyttää uudelleen, täyttää uudelleen tai kierrättää helposti
- ♦ Tehdään yhteistyötä suuren yleisön, teollisuuden ja hallitusten kanssa, jotta saadaan esille vastuullisempia käytäntöjä ja tekotapoja

New Plastics Economy

Ellen Mc Arthur Foundation

Vuonna 2017 Daniel Webb (Everyday Plastic) päätti tehdä pienen kokeen... Hän säästi jokaisen muovijätteen, jonka hän tuotti vuodessa. Hän halusi ymmärtää tarkalleen, mitä heitti pois ja mihin se päättyi. Vuoden lopussa hänellä oli 22 roskapussia täynnä muovia, jotka hän muuten olisi heittänyt pois. Maaperäntutkija Julie Schneiderin avulla he analysoivat hänen koko muovijättekokoelmansa. He laskivat, luokittelivat, punnitsivat ja valokuvasivat jokaisen kappaleen. Daniel oli heittänyt pois 4490 muovikappaletta yhdessä vuodessa. Hän sai myös selville, että 93 % hänen poisheittämistään kappaleista oli kertakäyttöisiä pakkauksia – materiaaleja, joita käytetään tavaroiden käärimiseen tai suojaamiseen, ja jotka on suunniteltu kertakäyttöisiksi ja sitten poisheitettäväksi. 67 % hänen poisheittämistään roskasta oli ruoka- ja juomapakkauksia, joista suurimman osan hän osti supermarketista. Daniel ja Julie tajusivat myös, että suurin osa hänen poisheittämistään pakkauksista oli pehmeää, ohutta, heppoista muovia,

yhdessä vuodessa tuotettu muovipakkausjäte

jota käytetään muovikasseissa, kelmussa, sipsipusseissa, karkkipapereissa, leipäpusseissa ja salaattipusseissa. Tutkija Julie Schneider havaitsi, että pehmeää muovikalvoa kerätään kierrätystä varten tuskin lainkaan. He pystyivät myös määrittämään tarkalleen, mihin Danielin muovijätteet päätyisivät. Suurin osa (60 %) lähetettäisiin jätteenkäsittelylaitokseen, jossa ne poltetaan, mikä puolestaan tuottaa sähköä. Hämmästyttävintä on, että vain 161 kappaletta 4490:stä (4 %) päätyisi kierrätettäväksi Iso-Britanniassa. Suurempi osa muovijätteestä vietäisiin itse asiassa ulkomaille – ne siis lähetettäisiin muille maille, jotka yrittäisivät kierrättää ne.

paljonko kierrätetystä muovista käytetään uuden muovin tuottamiseen?

1,3 % Daniel Webbin poisheittämästä muovista on valmistettu kierrätysmateriaaleista (vain 59 kappaletta!) Loput on valmistettu uusiutuotantomuovista!

Lisätietolinkit:

- Muoviopas
- Tuotteen elinkaari – Story of staff (blogi-kirjoitus)
- The story of staff (englanniksi)
- Muovipakkausten lajittelu (HSY)

Hallitukset ympäri maailmaa kehittävät uusia lakeja vähentääkseen muovin ympäristövaikutuksia. EU on luvannut kieltää kertakäyttöiset muovituotteet, joita joidenkin maiden kouluissa usein nähdään, kuten muovipillit, -kupit ja muoviset ruokailuvälineet.

Yritykset ovat myös sitoutuneet parantamaan liiketoimintaansa ja vähentämään käyttämiään muovimääriä. Monet supermarketit ympäri Eurooppaa ovat ottaneet käyttöön uudelleentäyttöasemia myymälöissään. Näiden asemien avulla asiakkaat voivat tuoda omat uudelleenkäytettävät astiansa kotoa ja täyttää ne esimerkiksi pastalla, riisillä, oliiviöljyllä, kaurahiutaleilla ja muilla irtotuotteilla.

Tietoisuus muovisaasteista on lisääntynyt merkittävästi kahden viime vuoden aikana. Tämän seurauksena monet ihmiset ovat muuttaneet käyttäytymistään ja tottumuksiaan vähentääkseen omaa henkilökohtaista osuuttaan muovisaasteisiin.

Erityisesti nuoret ovat kannustaneet perheitään käyttämään ja ostamaan vähemmän asioita. Käytettyjen tavaroiden, kuten urheiluvälineiden, univormujen ja kirjojen, hankkiminen kouluun ei vain vähennä muovijätteen määrää, vaan myös motivoi ihmisiä siirtymään pois "tuhlausyhteiskunnasta". Tietysti vähempi tavaroiden ostaminen ei vain vähennä jätettä, vaan säästää myös rahaa!

Iso-Britanniassa toimiva hyväntekeväisyysjärjestö Surfers Against Sewage on kehittänyt Plastic Free Schools -ohjelman, jota johtavat oppilaat muovin vähentämiseksi kouluissa. Jokaiselle ilmoittautuneelle koululle annetaan 5 tavoitetta, joihin luetaan mukaan koulun ensimmäinen muovitarkastus ja vähintään 3 kertakäyttöisen muovitavaran poistaminen koko koulusta.

Lisätietolinkit:

- EU:n suuren muovidirektiivin pitäisi tulla voimaan kesällä, mutta sopuun on päästy vasta "huonovointisesta kilpikonnasta" (HS)
- Nainen vältteli kuukauden muovia ja kertoo nyt vinkkinsä arjen ostoksiin YLE)
- Muovipussiton Kerava (YLE)

vinkkejä jätteen vähentämiseen

- Osta vaatteet käytettyinä tai kierrättäkää isompien sisaruksien vanhoja
- Osta urheiluvälineet käytettyinä tai lainaa ne
- Hanki opiskelukirjat käytettyinä
- Hanki uudelleenkäytettävä vesipullo kouluun
- Kävele tai mene pyörällä kouluun, mikäli mahdollista
- Tee eväät kotona äläkä osta välipaloja valmiina kaupasta
- Rohkaise koulua vähentämään sen käyttämää muovimäärää
- Pakkaa lapsesi eväät käyttäen jotakin uudelleenkäytettävää, kuten rasiaa tai kangaskäärettä. Vältä kelmua tai alumiinifoliota
- Huomaa, että monet koulutavaroista on tehty muovista, selvitä voiko ne kierrättää

kuinka tehdä eväät ilman muovia?

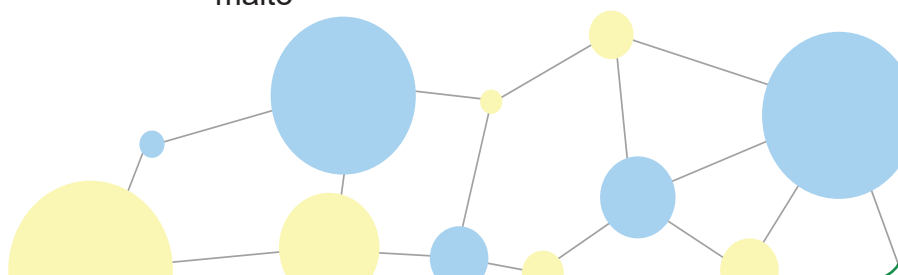
Mitkä ovat parhaat suositukset, kun haluat tehdä terveellisen ja roskaamattoman lounaan mukaan?

- Tuoreet, kausiluonteiset, paikallisesti kasvatetut hedelmät ja vihannekset
- Kuivatut hedelmät ja pähkinät
- Kokonaiset elintarvikkeet ”omissa pakkauksissaan” (omena tai banaani tulevat valmiina omassa kääreessään!)
- Täysviljatuotteet: täysjyväriisi, -leivät ja -pasta
- Suodatettu vesijohtovesi tai (kasvi) maito

Lisätietolinkit:

[Hukkuuko maailma muoviin \(Kuluttajaliitto\)](#)

6-10-vuotiaat. Kierrätys: Kaikkia näitä asioita voitaisiin käyttää eväidesi tekemiseen. Mutta mitkä niistä voidaan kierrättää?

	kyllä	ei		kyllä	ei		
Pullo			Salaattipussi				
Kirkas rasia			Sipsipussi				
Margariinirasia			Kelmu				
Iso jogurttipurkki			Muropaketti				
Musta rasia			Muovikassi				
Pieni jogurttipurkki			Leipäpussi				

11-15-vuotiaat. Mitä koulu voisi tehdä, jotta muovin määrä ruokalassa vähenisi? Keskustelkaa ryhmissä.

Ostakaa ruokaa suuremmissa pakkauksissa yksittäispakkausten sijaan, esimerkiksi: jäätelö, jogurtti, ketsuppi, majoneesi.

Vaihtakaa muovikelmu folioon tai käyttäkää uudelleenkäytettäviä, kannellisia muovirasioita.

Käyttäkää ruostumattomasta teräksestä valmistettuja ruokailuvälineitä kertakäyttöisten ja muovisten sijaan.

Ripustakaa julisteita ympäri koulua lisätäksenne tietoisuutta asiasta.

16-20-vuotiaat. Kuinka järjestäisit markkinointikampanjan tietoisuuden lisäämiseksi muoviongelmasta koulussasi tai yliopistossasi? Keskustelkaa ryhmissä ja tehkää muistiinpanoja.

Somekampanja

1. Työpaja tai keskustelutilaisuus koululle ja yrityksille
2. Julkkislähtettiläs asialle
3. Huomiota herättävän taideteoksen tai viraalivideon tekeminen
4. Julisteet ja lentolehtiset
5. Paikallisten yritysten mukaan ottaminen

HUOMIOITA

6-10-vuotiaat. Mitä vaihtoehtoja koulu voisi harkita sen sijaan, että... Yhdistä oikeat vastaukset viivoilla. Keskustelkaa asiasta.

Kertakäyttöiset puhdistuspyyhkeet
keittiön siivoamiseen
Nestemäinen käsisäippua
Muoviset ruokailuvälineet

Vesipullo

Maitopurkki

Uudelleenkäytettävä pullo

Ruostumattomasta teräksestä
tehdyt aterimet

Palasaippua

Vanhat vaatteet

Lasipullo

Keksitkö muita?

10-15-vuotiaat. Mitä voisit tehdä varmistaaksesi, että koulu hankkii urheiluvälineitä kestävästi? Keskustelkaa ryhmissä.

- 🍃 Etsikää kestävän kehityksen mukaisia vaatevalmistajia
- 🍃 Missä vaatteet tehdään? (Mahdollisimman lähellä kotia, eikä esimerkiksi Kiinassa tai Intiassa)
- 🍃 Mistä vaate on tehty? (luomupuuvilla tai kierrätysmateriaalit)
- 🍃 Ovatko vaatteet järkevän hintaisia?
- 🍃 Näyttävätkö ne hyviltä?

16-20-vuotiaat. Millä tavoin hallitus ja yritykset voivat auttaa vähentämään koulun kertakäyttöisen muovin käyttöä ja sen vaikutusta ympäristöön? Keskustelkaa ryhmissä.

Ehdotuksia:

Avustuksia kouluille, joilla on uudelleentäyttöön liittyviä aloitteita
Muovin tuottaja tai valmistaja maksaa kierrätyksen
Huonosti kierrätettävän kertakäyttömuovin kieltäminen
Kertakäyttömuovin kieltäminen, jos laajalti saatavilla olevia vaihtoehtoja sille on jo olemassa
Budjetin luominen uudelleenkäytettäville vesipulloille ja vesipisteille

HUOMIOITA

5 roolileikki

Roolileikkiaktiviteetti.

Olet lähdössä viikonlopun mittaiselle retkelle koulun kanssa. Sinun on otettava mukaasi paljon varusteita, kuten telta, retkeilyvarusteet, vaatteita, ruokaa, juomaa ja hygieniatuotteet.

Äiti haluaa ostaa kaiken tarvittavan uutena, kun taas isä haluaisi lainata suurimman osan varusteista ystäviltä ja perheeltä. Isoäitisi haluaa ostaa kaikki tarvikkeet, jotta voit tehdä omat ateriasi matkalla, kun taas isosiskosi mielestä sinun pitäisi ostaa kaikki ruuat valmiina.

Valitkaa jokainen yksi hahmoista ja keskustelkaa siitä, mikä olisi paras ja kestävin tapa ottaa mahdollisimman paljon varusteita mukaan ilman, että tuotat jätettä.

sinä

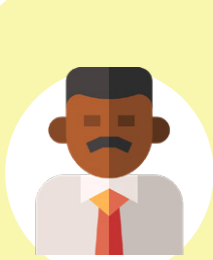
isoäiti

Mikä on paras vaihtoehto kaiken kantamiseen niin, että tuotat mahdollisimman vähän jätettä?

äiti

isä

sisko

Kuvakkeiden lähde: "Flaticon", www.flaticon.com

6 lisöaktiviteetteja

Jos haluat jatkaa kiertotaloudesta, tehokkuudesta, kestävyydestä ja vastuullisesta kulutuksesta oppimista, tutustu seuraaviin projektin tuotoksiin liittyviin linkkeihin:

6-10 vuotiaat: Sarjakuvat

11-15 vuotiaat: Digitaaliset pakotehtävät

16-20 vuotiaat: Webquestit

HYVIÄ IDEOITA!

Järjestäkää roskien keräys -tapahtuma koulun ympäristössä

Valitkaa päivä, jolloin koulussa ei käytetä lainkaan muovia

Tehkää taideteos muovijätteestä

Kutsukaa ulkopuolisia puhujia kertomaan luokalle jätteestä

Tehkää testi jokapäiväisestä muovinkäytöstä

7 yhteenveto

Tämän työpajan päätteeksi pyydämme sinua vielä pohtimaan ja keskustelemaan kaikesta oppimastamme.

Mitä olet oppinut?

Millaisiin ratkaisuihin meidän tulisi keskittyä?

Kuinka voisit jakaa kaiken tämän uuden tiedon perheesi ja ystäväsi kanssa?

Millaisia muutoksia voit tehdä, jotta vaikutuksesi ympäristöön vähenisi?

2019-1-UK01-KA204-06144
ICE-CAP Waste not Want not

CREATIVE EXCHANGE

USTANOVA ZA
OBRAZOVANJE
ODRASLIH | ADULT
EDUCATION
INSTITUTION

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Euroopan komission tuki tämän julkaisun tuottamiselle ei merkitse sen sisällön hyväksyntää, julkaisun sisältö heijastaa vain tekijöidensä näkemyksiä, eikä komissiota voida pitää vastuussa julkaisussa olevien tietojen mahdollisesta käytöstä.

